

Raad voor Rechtsbijstand

L. Nickel en S.L. Peters

Monitor Wsnp

Veertiende meting
over het jaar 2017

Utrecht 2018

Monitor Wsnp

Veertiende meting over het jaar 2017

Utrecht 2018

L. Nickel en S.L. Peters

Monitor Wsnp

Veertiende meting over het jaar 2017

L. Nickel en S.L. Peters

ISBN: 9789462404977

Dit boek is een uitgave van:
Wolf Legal Publishers (WLP)
Postbus 313
5060 AH Oisterwijk
E-Mail: info@wolfpublishers.nl
www.wolfpublishers.com

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De bij toepassing van artikel 16B en 17 Auteurswet 1912 wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet 1912 dient men zich tevoren tot de uitgever te wenden. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

No part of this book may be reproduced without written permission from the publisher or author.

© L. Nickel en S.L. Peters, WLP 2018

1 Inleiding	5
2 Ontwikkelingen sinds de dertiende meting	7
3 Van aanvraag tot uitstroom: de cijfers	9
3.1 Verzoeken	9
3.2 Toewijzingen	11
3.3 Instroom	13
3.3.1 Aantallen	13
3.3.2 Omzettingen van faillissement naar schuldsanering	15
3.3.3 Kenmerken van de instromende zaken	16
3.3.4 Boedelinkomen en schuldenlast	17
3.4 Proces	18
3.4.1 Lopende zaken	18
3.4.2 Bewindvoerders	19
3.5 Uitkomsten	23
3.5.1 Doorlooptijden	23
3.6 Afloop van de Wsnp-trajecten naar looptijd	25
4 De drie voorzieningen in het minnelijk traject: dwangakkoorden, moratoria en voorlopige voorzieningen	27
4.1 De drie wettelijke voorzieningen binnen het minnelijk traject	27
4.2 Toepassing van de drie voorzieningen	27
4.2.1 Instroom	27
4.2.2 Afdoeningswijzen	28
4.3 Verschillen tussen de rechtbanken	30
4.3.1 Instroom per rechtbank	30
4.3.2 Afdoeningswijzen per rechtbank	31
4.4 Kosten en baten toevoegingen bewindvoerders	33
Bijlagen	
Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie	36
Bijlage 2 Tabellen horend bij hoofdstuk 3	37
Bijlage 3 Tabellen horend bij hoofdstuk 4	43
Bijlage 4 Overzicht inhoud en aanvullend onderzoek eerdere edities van de Monitor Wsnp	46

1 Inleiding

In augustus 2005 verscheen de eerste Monitor Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Dit jaarlijks uit te brengen instrument heeft als doel de stand van zaken te rapporteren aangaande de Wsnp en de effectiviteit daarvan kritisch te volgen. Deze wet, die sinds 1 december 1998 van kracht is en per 1 januari 2008 aanzienlijk is gewijzigd, behelst een saneringsregeling, specifiek gericht op natuurlijke personen die in ernstige betalingsmoeilijkheden verkeren. Met de Wsnp wil men voorkomen dat natuurlijke personen tot in lengte van dagen door schuldeisers achtervolgd worden, wanneer zij eenmaal in een problematische financiële situatie terecht zijn gekomen.

De Monitor Wsnp omvat een jaarlijkse actualisatie van een vaste kern van gegevens, naast een aantal, per jaar wisselende, thema's. Deze veertiende meting bevat geen extra thema's, maar alleen de vaste kern gegevens.

Dit rapport beschrijft het resultaat van de veertiende meting, waarin de gegevens en ontwikkelingen van de afgelopen vijf jaar zijn beschreven. Slechts ten aanzien van de instroom in de Wsnp, het aantal lopende zaken, de doorlooptijd en de afloop van Wsnp-trajecten wordt een andere termijn gehanteerd (figuren 3.5, 3.7, 3.12 en 3.13 en tabellen 3.6 en 3.7). Deze meting geeft allereerst een update van:

- de ontwikkelingen op het gebied van de Wsnp in het gerapporteerde jaar (hoofdstuk 2);
- het aantal verzoeken en toewijzingen: in totaal en naar rechtbank uitgesplitst (paragrafen 3.1 en 3.2)¹;
- de gegevens uit de Centrale Database Schuldsanering (CDS) van de Raad, Bureau Wsnp inclusief een onderzoek naar de verschillen tussen kortlopende en langlopende schuldsaneringen (paragrafen 3.3 tot en met 3.6)²;
- het aantal dwangakkoorden, moratoria en voorlopige voorzieningen vanaf 2013, in totaal en van het meest recente jaar naar rechtbank uitgesplitst. Het gaat hier om het aantal verzoeken, toekenningen, afwijzingen, intrekkingen en niet-ontvankelijkverklaringen tot en met 2017 (hoofdstuk 4);

1 Net als bij de vorige editie, wordt ook in de veertiende meting gebruik gemaakt van gegevens die door de heer E. Meeuwisse gegenereerd zijn uit de onderzoeksdatabase van de rechtspraak (ODB). Dit geldt ook voor de gegevens ten behoeve van hoofdstuk 4. Cijfers van de voorgaande jaren in de meerjarenoverzichten van deze monitor zijn, waar sprake was van kleine afwijkingen, vervangen door de meest recente cijfers afkomstig uit de ODB.

2 Met dank aan mevrouw L. Geelen, informatiebeheerder bij de Raad voor Rechtsbijstand voor haar bijdrage aan het genereren van de tabellen en grafieken voor deze monitor.

1 Inleiding

Omdat deze monitor een *update* vormt van de cijfers uit de dertiende meting, worden uitsluitend nieuwe gegevens en eventuele trends beschreven en geduid. Wanneer de tekst hiertoe aanleiding geeft, zijn in een aantal tabellen en figuren ook de relevante gegevens van de jaren vóór 2013 weergegeven. Voor de lezer die niet geheel is ingevoerd in de materie van de Wsnp, is in bijlage 5 een korte beschrijving opgenomen van de procedure.

De belangrijkste bevinding in deze monitor is dat er ook in 2017 weer sprake is geweest van een daling van de instroom in de Wsnp en dat er ook over dat jaar weer sprake is van grote verschillen tussen de rechtbanken.

2 Ontwikkelingen sinds de dertiende meting

Voor de uitvoering van de Wsnp was 2017 een relatief rustig jaar. Er waren geen belangrijke wijzigingen in wetgeving, beleid of de uitvoeringspraktijk.

Ook rond de schuldhulpverlening, waarmee de Wsnp onlosmakelijk verbonden is, waren er nauwelijks grote bewegingen waarneembaar. De uitvoering van het programma "Schouder eronder" en de oprichting van een samenwerkingsverband van institutionele crediteuren (Manifestgroep) zijn weliswaar betekenisvol, maar hadden op de dagelijkse praktijk van de wettelijke schuldsanering geen invloed.

Het meest spraakmakend was de ophef rond een aantal afgewezen schuldsaneringsverzoeken. Enkele rechtbanken zagen in een weeffout in de wettekst in artikel 285, lid 1 sub f (de verklaring schuldregeling) een formele reden om schuldenaren de toegang tot de Wsnp te weigeren.

Dit incident was aanleiding voor de NVVK en enkele andere belanghebbenden om de overheid te vragen passende maatregelen te nemen om de belemmering op te heffen. Inmiddels is een voorstel tot wijziging van de betreffende wetgeving in consultatie gegaan.

De aanhoudende daling van de instroom Wsnp baarde in toenemende mate zorgen. Uit de jaarcijfers van de NVVK over 2017 bleek dat de schuldenproblematiek (aantal aanvragen schuldhulpverlening) steeg en het percentage geslaagde schuldregelingen daalde. Deze ontwikkelingen schetsen een somber beeld van de schuldenproblematiek en de aanpak ervan. Daarnaast baart de aanhoudende daling van de instroom zorgen vanwege de continuïteitsrisico's die deze trend met zich meebrengt voor de bewindvoerdersbranche.

Het nieuwe kabinet heeft ook gesignaleerd dat, ondanks het gunstige economische tij, steeds meer burgers financiële problemen krijgen en het oplossen van die schulden weerbarstig blijft. Het regeerakkoord dat in het najaar van 2017 werd gepubliceerd kende een stevige paragraaf met voornemens om de trend om te buigen. In mei 2018 presenteerde het kabinet een veelomvattend aanvalsplan, gericht op de schuldenproblematiek. Op de uitvoeringspraktijk van de Wsnp in 2017 had het regeerakkoord uiteraard geen impact.

3 Van aanvraag tot uitstroom: de cijfers

3.1 Verzoeken

Deze paragraaf maakt de ontwikkeling van het aantal verzoeken tot toelating tot de Wsnp vanaf 2013 tot en met 2017 inzichtelijk en licht deze toe. Daarnaast geeft het de ontwikkeling weer van het aantal toegewezen verzoeken tot toelating in de Wsnp en het aantal afgewezen verzoeken.³ De figuren en tabellen geven niet alleen inzicht in de toestroom, maar ook in de verschillen tussen de rechtbanken onderling, voor wat betreft de mate van toelating. Een eenduidige verklaring voor deze verschillen valt vooralsnog niet te geven; hiertoe is nader (dossier)onderzoek nodig.

In 2017 hebben 12.596 natuurlijke personen een verzoekschrift ingediend om toegelaten te worden tot de Wsnp: een afname van 2.443 verzoekschriften ten opzichte van 2016, wat neerkomt op een procentuele daling van 16%.

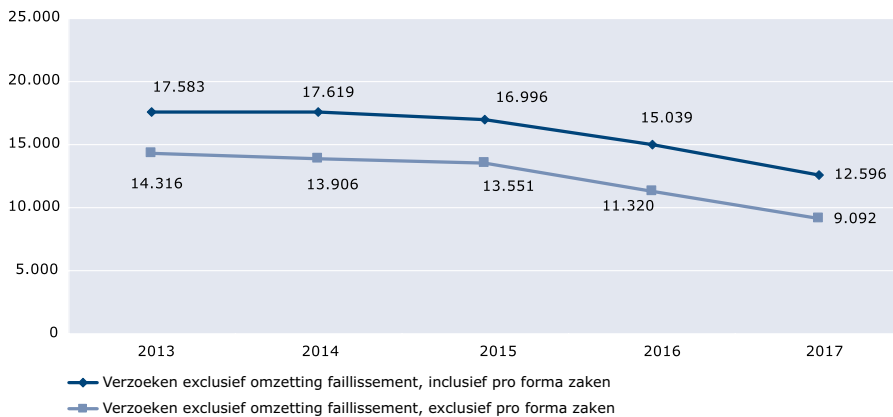
Nadat er in 2012 sprake was van een trendbreuk – de stijging van het aantal verzoeken die vanaf 2008 gaande was, sloeg om in een daling – is dit aantal in de jaren daarna verder licht afgenomen tot een totaal van ongeveer 17.000 in 2015. In 2016 is sprake van een forse daling van ongeveer 2.000 zaken en deze sterke daling zet zich ook in 2017 voort. Ten opzichte van 2013 is in 2017 een afname te zien van het aantal verzoeken tot toelating tot de Wsnp van 28%.

Onder de verzoeken vallen ook de *pro forma* verzoeken die verplicht zijn bij de verzoeken om een moratorium of een dwangakkoord (zie verder paragraaf 4.2.1). In onderstaande figuur zijn daarom de verzoeken om toelating tot de Wsnp weergegeven zowel in- als exclusief de *pro forma* verzoeken (en exclusief de omzettingen van faillissement naar Wsnp).

³ In paragraaf 3.3 komt de instroom aan bod. De cijfers hiervan wijken enigszins af van de hiergenoemde cijfers betreffende de toewijzingen, omdat de cijfers betreffende de instroom afkomstig zijn uit de CDS en de cijfers betreffende de toewijzingen uit de ODB.

3 Van aanvraag tot uitstroom: de cijfers

Figuur 3.1 Totaal aantal verzoeken toelating Wsnp, 2013 tot en met 2017*

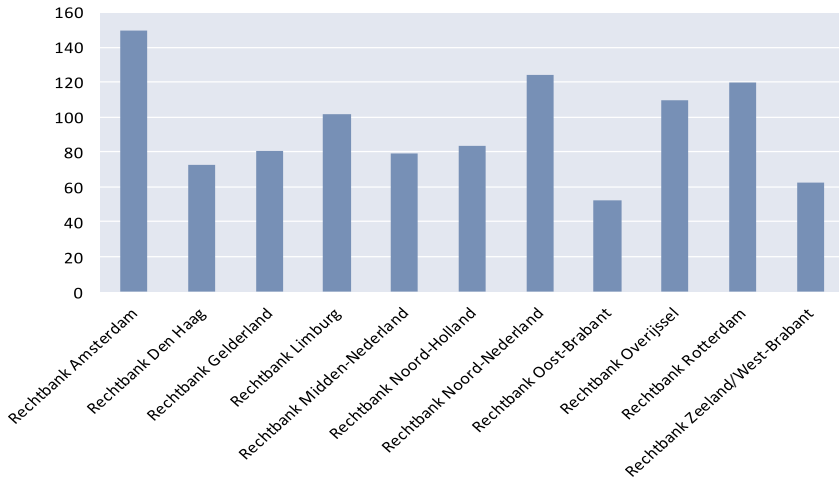
* Zie tabel B2.2 van bijlage 2 voor een uitsplitsing naar verzoeken in- en exclusief pro-forma verzoeken. Bron: ODB.

Per rechtbank

In figuur 3.2 (zie voor meerdere jaren tabel B2.1 van bijlage 2) zijn de verzoeken om toelating tot de Wsnp naar rechtbank uitgesplitst, gecorrigeerd naar inwonersaantal. In 2017 kwamen er in Nederland op alle rechtbanken tezamen gemiddeld 92 verzoeken binnen per 100.000 inwoners. In 2016 waren dit er nog 112 (-16%). De rechtbanken laten zeer verschillende beelden zien, dat zonder verdiepend onderzoek lastig is te duiden. Dit verdiepend onderzoek zou zich moeten richten op de verschillen in instroom van schuldenaren bij gemeenten en de verschillen in doorstroom vanuit de gemeenten naar de Wsnp. In 2011 en 2014 werd al eerder onderzoek gedaan naar de overgang van het minnelijk en het wettelijk traject.⁴ De cijfers in deze monitor bieden de rechtbanken echter ook nu al inzicht in de mate waarin zij afwijken van het gemiddelde.

Wanneer gecorrigeerd is voor inwoneraantal per arrondissement, valt op dat er bij de rechtbank Amsterdam opnieuw de meeste verzoeken (150 per 100.000 inwoners) binnenkwamen. Ook bij de rechtbank Rotterdam en bij de rechtbank Noord-Nederland zijn er relatief veel verzoekschriften binnengekomen in 2017 (respectievelijk 120 en 124 verzoeken per 100.000 inwoners). Bij de rechtbank Oost-Brabant zijn ook dit jaar weer de minste verzoeken (53 verzoeken per 100.000 inwoners) ingediend.

⁴ Zie ook L. Combrink-Kuiters en S.L. Peters, Quick scan Belemmeringen toegang tot de Wsnp 2011, Utrecht 2011 en N. Jungmann en G. Kruis, Het verhaal achter de cijfers. De doorstroming van de minnelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsanering, Regioplan/Hogeschool Utrecht 2014.

Figuur 3.2 Wsnp-verzoeken per 100.000 inwoners per rechtbank in 2017*

* Wsnp-verzoeken inclusief de pro-forma verzoeken en exclusief de omzettingen faillissement. Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.1 van bijlage 2. Bron: ODB.

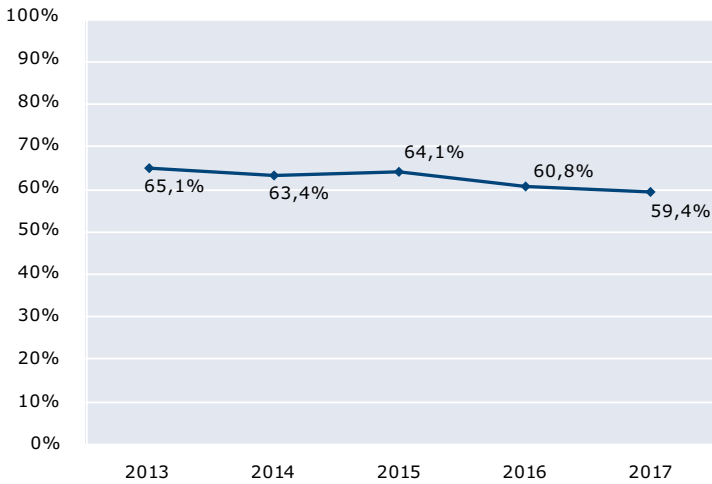
Bij alle rechtbanken is het aantal verzoeken per 100.000 inwoners gedaald, met uitzondering van de rechtbank Overijssel waar sprake was van een lichte toename (+3%). De grootste afname per 100.000 inwoners vond plaats bij de rechtbank Zeeland/West-Brabant (-25%) en de rechtbank Den Haag (-24%).

3.2 Toewijzingen

Het totale toewijzingspercentage van verzoeken om toelating tot de Wsnp is in 2017 met 59,4% iets lager dan het percentage in 2016 (60,8%). In de afgelopen vijf jaar is dit percentage met ruim 5% afgenomen.

3 Van aanvraag tot uitstroom: de cijfers

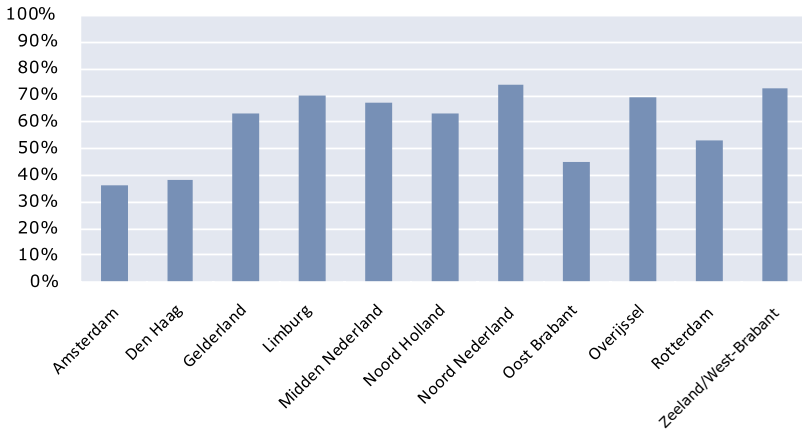
Figuur 3.3 Toewijzingspercentage verzoeken Wsnp, 2013 tot en met 2017*

* Als percentage van het totaal aantal afdoeningen (afwijzingen, toewijzingen, intrekkingen en niet-ontvankelijkverklaringen), exclusief omzettingen faillissement. Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.3 van bijlage 2. Bron: ODB.

Per rechtbank

In figuur 3.4 staan per rechtbank de toewijzingspercentages weergegeven voor 2017 (voor een totaaloverzicht van de toewijzingspercentages vanaf 2013 zie tabel B2.3 van bijlage 2). Er zijn grote verschillen waar te nemen tussen de rechtbanken onderling. Rechtbank Noord-Nederland heeft het hoogste toewijzingspercentage in 2017: bijna driekwart (74,3%) van de verzoeken resulteerde in een toewijzing. De rechtbank Den Haag kende in 2017 opnieuw het laagste toewijzingspercentage van 38,1%.

Figuur 3.4 Toewijzingen Wsnp-verzoeken per rechtbank in percentages, 2017*

* Als percentage van het totaal aantal afdoeningen (afwijzingen, toewijzingen, intrekkingen en niet-ontvankelijk verklaringen), exclusief omzettingen faillissement. Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.3 van bijlage 2. Bron: ODB.

3.3 Instroom

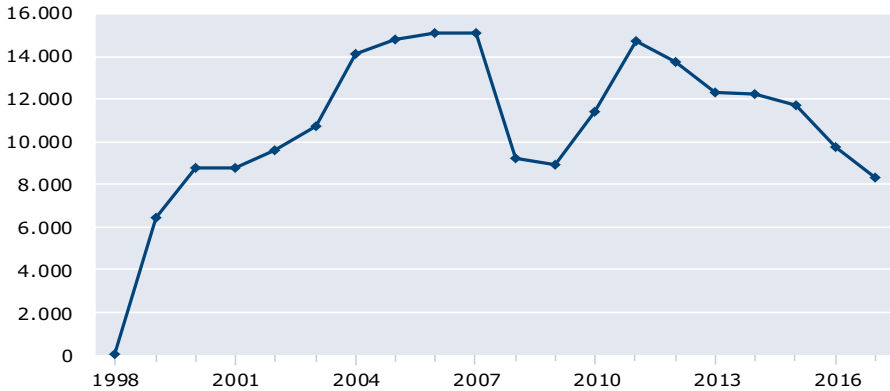
3.3.1 Aantallen

In 2017 zijn door de rechter in totaal 8.305 schuldsaneringen uitgesproken, 1.495 minder dan in 2016. Dit is het zesde jaar op rij dat de instroom van het aantal schuldsaneringen is afgenomen.⁵

⁵ Zie eerdere edities van deze monitor voor mogelijke oorzaken voor de trend van het aantal uitgesproken schuldsaneringen per jaar.

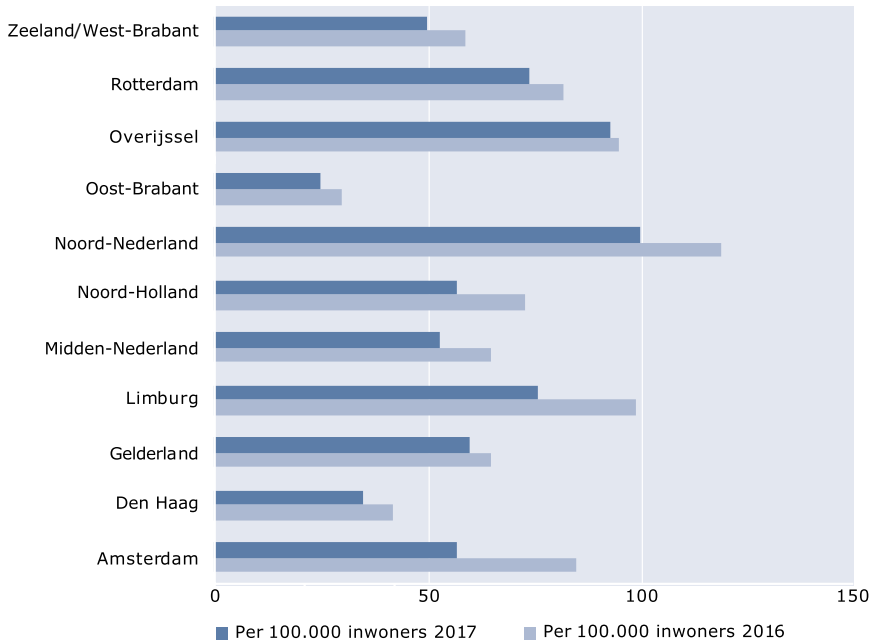
3 Van aanvraag tot uitstroom: de cijfers

Figuur 3.5 Aantal uitgesproken schuldsaneringen naar jaar van uitspraak, 1998* tot en met 2017

* In het jaar 1998 werden 50 schuldsaneringen uitgesproken. Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.4 van bijlage 2.

Om het aantal uitspraken van de rechtbanken onderling met elkaar te kunnen vergelijken, is van elk arrondissement het aantal uitspraken per 100.000 inwoners van 18 jaar en ouder bekeken. De meeste schuldsaneringen werden uitgesproken door de rechtbank van het arrondissement Noord-Nederland (100 per 100.000 volwassenen) en de minste door de rechtbank van het arrondissement Oost Brabant (25 per 100.000 volwassenen). De relatieve aantallen uitgesproken schuldsaneringen lopen per arrondissement dus sterk uiteen (zie figuur 3.6). Bij alle arrondissementen daalde de instroom ten opzichte van 2016. Daartussen valt het arrondissement Amsterdam op door de forse afname van het aantal uitgesproken schuldsaneringen: van 84 in 2016 naar 57 in 2017. Limburg en Noord-Nederland dalen ook sterk.

Figuur 3.6 Aantal uitgesproken schuldsaneringen* per arrondissement, 2016 en 2017

* Per 100.000 inwoners van 18 jaar en ouder. Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.5 van bijlage 2.

3.3.2 Omzettingen van faillissement naar schuldsanering

Het totaal aantal omzettingen van een faillissement naar een schuldsanering⁶ kwam in 2017 uit op 330; dat zijn er 163 minder dan in 2016. Evenals vorig jaar was er sprake van een daling van het absolute aantal omzettingen. In 2017 ging het in 4% van alle uitgesproken schuldsaneringen om een omzetting van een faillissement naar een schuldsanering.

Tabel 3.1 Omzettingen van faillissement in schuldsanering in aantallen en percentages, 2013 tot en met 2017

Jaar	Aantal	Percentage
2013	1.146	9,3
2014	1.026	8,4
2015	787	6,7
2016	493	5,0
2017	330	4,0

Bron: Raad voor Rechtsbijstand

⁶ Het aantal beëindigingen van een schuldsanering in een faillissement is terug te vinden in tabel 3.6.

3.3.3 Kenmerken van de instromende zaken

Een schuldsanering kan betrekking hebben op een enkele of een dubbele boedel.⁷ De verhouding tussen enkele en dubbele boedels is de afgelopen jaren nauwelijks gewijzigd. In 2017 betrof 82,5% van alle boedels een enkele boedel en 17,5% een dubbele boedel.

Een schuldenaar kan een particulier of een (ex-)ondernemer zijn. De verhouding tussen de boedels van particulieren ten opzichte van de boedels van (ex-)ondernemers schommelt al een aantal jaar rond de 4:1. Het aandeel particulieren neemt de laatste jaren licht toe.

Tabel 3.2 Kenmerken schuldsaneringszaken op boedelniveau, naar jaar van uitspraak in percentages, 2013 tot en met 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Ondernemer	23,0 %	22,1 %	21,6 %	20,1 %	17,9 %
Particulier	77,0 %	77,9 %	78,4 %	79,9 %	82,1 %
Enkel	81,1 %	83,2 %	81,8 %	81,6 %	82,5 %
Dubbel	18,9 %	16,8 %	18,2 %	18,4 %	17,5 %
Totaal*	10.385	10.506	9.911	8.273	7.058

*Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

Gekeken naar leeftijd valt op dat de leeftijdscategorie '36-50-jarigen' in 2017 weliswaar is gedaald t.o.v. 2016 naar 44,5% maar toch de grootste leeftijdscategorie blijft.

De man-vrouwverhouding bleef de afgelopen jaren nagenoeg ongewijzigd. Het percentage mannen in de schuldsanering ligt iets boven het percentage vrouwen.

7 Een dubbele boedel is van toepassing bij een echtpaar dat gehuwd is in algehele gemeenschap van goederen of bij een geregistreerd partnerschap met een gemeenschap van goederen. Er is sprake van een ex-ondernemer in het geval de schuldenaar in de 5 jaar voorafgaand aan toelating tot de Wsnp ingeschreven heeft gestaan bij de Kamer van Koophandel én wanneer minimaal 20% van de schulden uit deze onderneming voortkomen.

Tabel 3.3 Kenmerken schuldenaren op zaakniveau, naar jaar van uitspraak in percentages, 2013 tot en met 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
18-20 jaar	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
21-35 jaar	19,4 %	20,4 %	24,2 %	23,7 %	23,7 %
36-50 jaar	46,2 %	44,9 %	45,1 %	46,1 %	44,5 %
51-64 jaar	28,9 %	29,2 %	26,5 %	26,4 %	27,5 %
65 jaar en ouder	5,5 %	5,5 %	4,2 %	3,7 %	4,2 %
Totaal*	12.361	12.264	11.703	9.800	8.305
Man	52,11 %	57,75 %	58,47 %	58,06 %	56,58 %
Vrouw	47,89 %	42,25 %	41,53 %	41,94 %	43,42 %
Totaal*	4.527	4.952	4.590	4.070	3.452

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

3.3.4 Boedelinkomen en schuldenlast

Het verzoekschrift om toegelaten te worden tot de Wsnp moet een zogenaamde 285-Verklaring bevatten, zoals genoemd in artikel 285 van de Faillissementswet. Deze verklaring bevat informatie over onder meer inkomen en schulden.

In 2010 heeft de Rechtspraak besloten om een nieuw standaardmodel voor deze verklaring in gebruik te nemen, ter vervanging van het oude model. De eerste jaren liepen de cijfers tussen de 'oude' en de 'nieuwe' verklaringen door elkaar heen. Vanaf 2014 bestaan de ingevulde verklaringen voornamelijk uit de nieuwe 285 verklaring en in 2017 zelfs volledig.

Slechts een deel van de verklaringen wordt ingevuld via de Webservice. De cijfers in deze paragraaf zijn gebaseerd op de Webservice en geven dan ook slechts een indicatie. Vaak blijkt het inkomen tijdens de Wsnp regeling hoger te liggen dan zoals deze is ingevuld in de Verklaring. Uit de beschikbare verklaringen blijkt dat het mediane boedelinkomen voor particulieren in 2014 op € 1.549, in 2015 op € 1.561, in 2016 op € 1.625 en in 2017 op € 1.675 lag. Voor ondernemers blijkt dit ongeveer hetzelfde te zijn. In 2014 was het mediane boedelinkomen voor ondernemers € 1.603, in 2015 eveneens € 1.603, in 2016 €1.595 en in 2017 € 1.720.

Ook de schuldenlast in de 285-verklaring geeft slechts een indicatie, omdat in de praktijk de schuldenlast tijdens de regeling vaak hoger blijkt uit te vallen. Uit de beschikbare verklaringen blijkt dat de mediane schuldenlast voor een particulier in 2014 lag op € 34.328, in 2015 op € 36.690, in 2016 op € 39.380 en in 2017 op € 46.212. Voor ondernemers ligt de mediane schuldenlast in 2014 op € 113.221, in 2015 op € 90.662, in 2016 op € 97.783 en in 2017 op € 90.396.

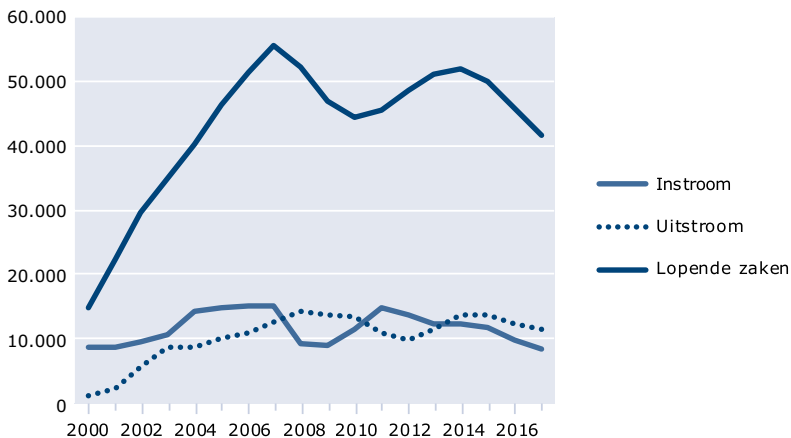
3.4 Proces

3.4.1 Lopende zaken

Tot en met 2007 nam het totaal aantal lopende zaken elk jaar toe (zie figuur 3.7). Na de wetwijziging van 1 januari 2008 daalde de instroom en werden er jaarlijks meer schuldsaneringen beëindigd dan uitgesproken.⁸ Aan deze trend kwam in 2011 een einde; toen liep het aantal lopende zaken weer op. Sinds 2014 is er weer een daling zichtbaar. In 2017 kwam het totaal aantal lopende schuldsaneringen uit op 41.762.

Met ingang van de dertiende monitor is 31 december als peildatum voor het aantal zaken losgelaten. Voortaan geldt het aantal schuldsaneringen dat in een bepaald jaar heeft gelopen. Dus ook de zaken die bijvoorbeeld in oktober van dat jaar zijn beëindigd, tellen mee als een lopende zaak in dat jaar. Voor alle voorgaande jaren is het aantal lopende zaken voor dat hele jaar op deze wijze herberekend.

Figuur 3.7 Aantal lopende schuldsaneringen, 2000 tot en met 2017*

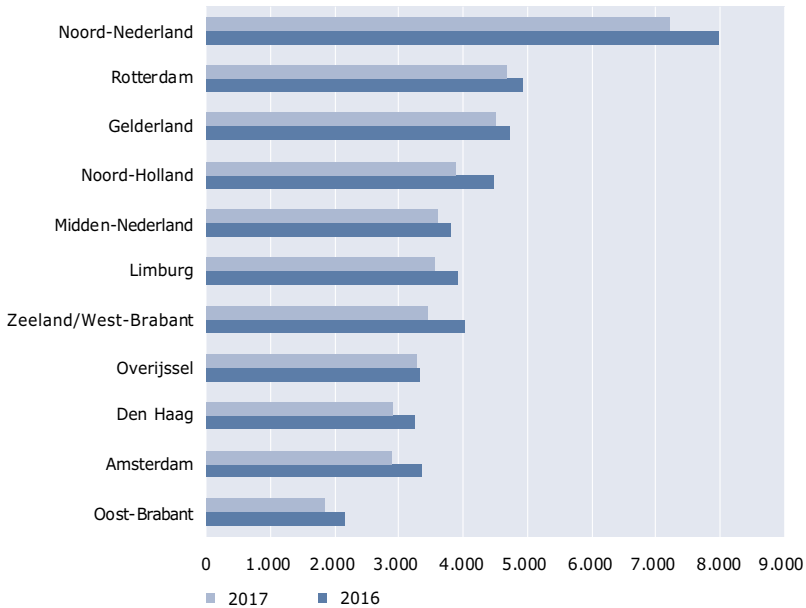

* Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.6 van bijlage 2.

Per rechtbank

Bij alle arrondissementen is het aantal lopende schuldsaneringen in 2017 afgenomen ten opzichte van 2016. De grootste afname vond plaats in het arrondissement Zeeland/West-Brabant (-15%).

⁸ In deze publicatie wordt een schuldsanering als beëindigd beschouwd vanaf de datum dat de eindzitting heeft plaatsgevonden waarop de rechter de schuldsanering ten einde heeft verklaard. De slotuitdeling, waarbij de schuldeisers (een deel van) de openstaande schulden terugbetaald krijgen, vindt op een later moment plaats.

Figuur 3.8 Aantal lopende schuldsaneringen per arrondissement, 2016 en 2017*

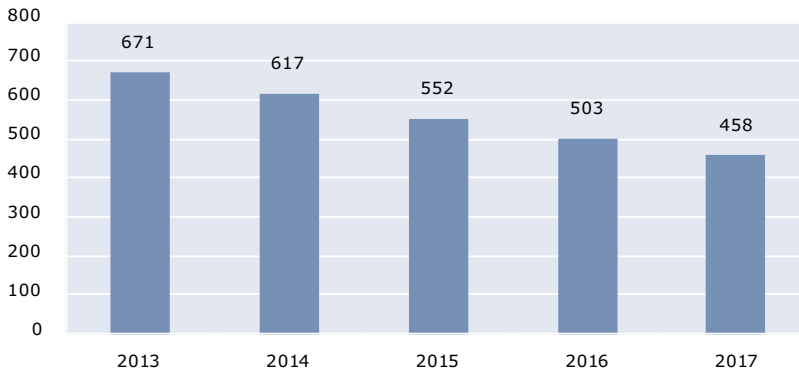
* Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.7 van bijlage 2.

3.4.2 Bewindvoerders

Het aantal actieve bewindvoerders⁹ nam in 2017 opnieuw af (figuur 3.9). Met ingang van de dertiende monitor wordt niet meer gekeken naar het aantal actieve bewindvoerders op peildatum 31 december, maar worden alle bewindvoerders meegeteld die in een jaar lopende zaken behandelden. Dus ook een bewindvoerder die in september werd uitgeschreven en een bewindvoerder die in maart werd ingeschreven tellen mee als actieve bewindvoerder. Dit is voor alle voorgaande jaren op deze manier berekend. In 2017 telde Nederland 458 actieve bewindvoerders; dat is 9% minder dan in 2016.

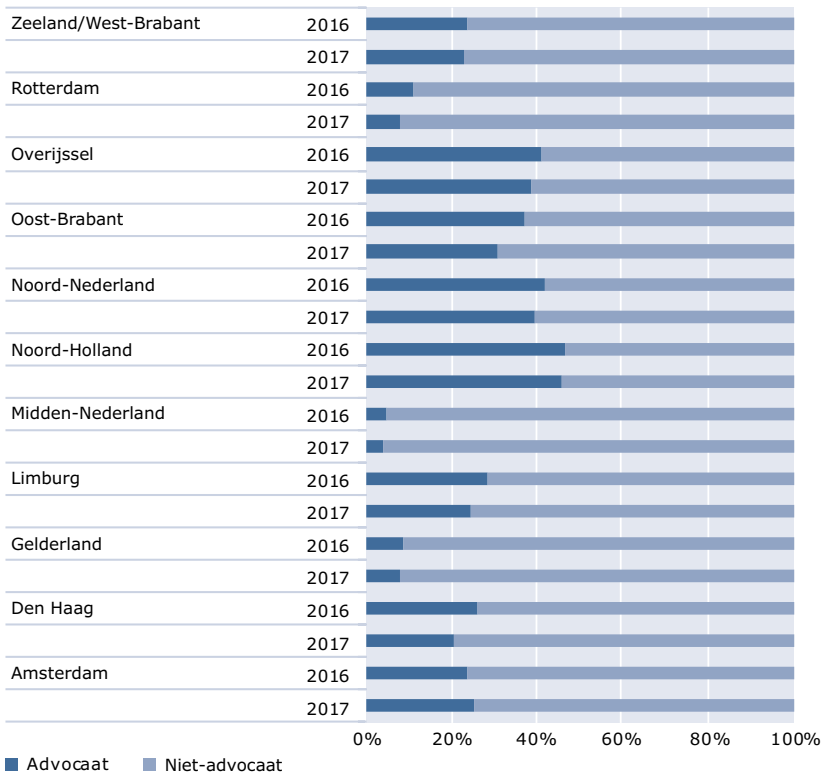
⁹ Een actieve bewindvoerder is een bewindvoerder met één of meer lopende zaken.

Figuur 3.9 Aantal actieve bewindvoerders, 2013 tot en met 2017

Het aandeel advocaten onder de actieve bewindvoerders nam in 2017 verder af tot 27% (in 2016 was dit aandeel 29%). Het percentage advocaten onder de actieve bewindvoerders verschilt sterk per arrondissement (zie figuur 3.10). In 2017 lag dit percentage, net als in 2016, het laagst in Midden Nederland (4%) en het hoogst in Noord-Holland (46%). Het aandeel van advocaten onder de actieve bewindvoerders is in het afgelopen jaar niet sterk gewijzigd.

Figuur 3.10 Percentage advocaten onder de actieve bewindvoerders per arrondissement, 2016 en 2017*

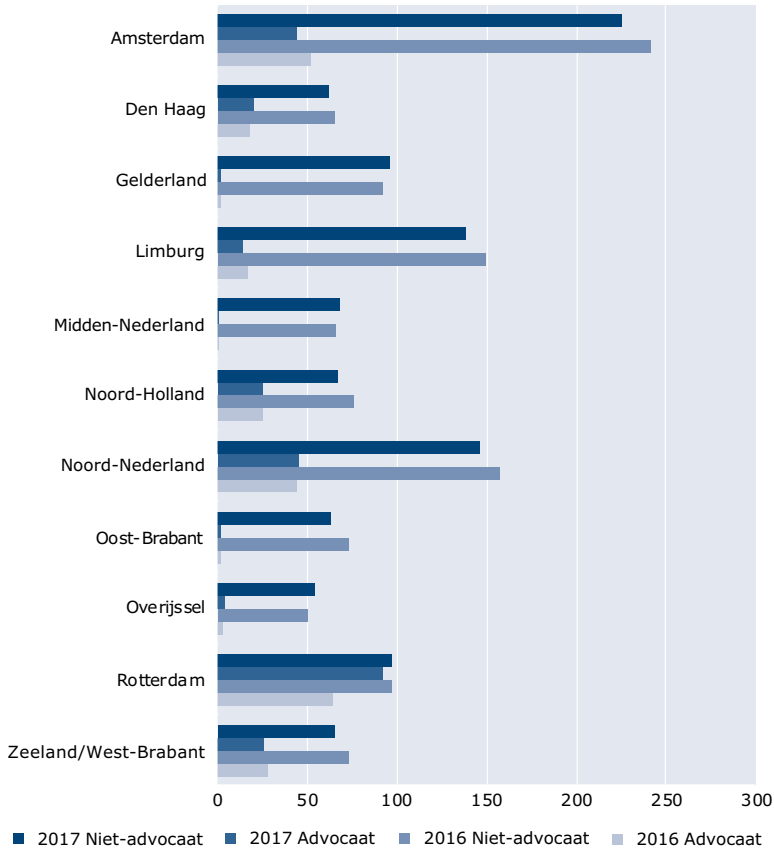
* Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.8 van bijlage 2.

In 2017 waren er in totaal 41.762 lopende zaken die behandeld werden door 458 actieve bewindvoerders. Dit komt neer op een gemiddelde van 91 lopende zaken per actieve bewindvoerder. Met een lopende zaak worden alle zaken bedoeld die in 2017 hebben gelopen.

Dit zijn dus zaken die heel 2017 hebben gelopen, maar ook zaken die bijvoorbeeld in februari 2017 zijn beëindigd en zaken die in november 2017 zijn gestart. Het gaat hier om schuldsaneringszaken en niet om boedels.

Wanneer gekeken wordt naar het aantal gestarte zaken in 2017 dan blijken de bewindvoerders gemiddeld 18 nieuwe zaken te hebben gekregen. In 2016 was dit nog gemiddeld 20 zaken.

Figuur 3.11 Gemiddeld aantal lopende zaken naar type bewindvoerder, per arrondissement, 2016 en 2017*

* Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.9 van bijlage 2.

Net als in de voorgaande jaren was in 2017 het merendeel van alle actieve bewindvoerders werkzaam binnen één arrondissement (zie tabel 3.4).

Bewindvoerders zijn per arrondissement niet fulltime beschikbaar, omdat een deel van hen in meer dan één arrondissement werkzaam is. Daarnaast zijn advocaat-bewindvoerders over het algemeen geen fulltime bewindvoerders.

Tabel 3.4 Bewindvoerders naar het aantal arrondissementen waarin ze actief zijn, 2013 tot en met 2017

	2013		2014		2015		2016		2017	
Een	524	78,1	480	77,8	429	77,7	388	77,1	348	76,0
Twee	106	15,8	101	16,4	87	15,8	81	16,1	81	17,7
Drie	27	4	23	3,7	27	4,9	29	5,8	23	5,0
Vier	11	1,6	11	1,8	8	1,4	4	0,8	5	1,1
Vijf	3	0,5	2	0,3	1	0,2	1	0,2	1	0,2
Totaal*	671	100	617	100	552	100	503	100	458	100

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

3.5 Uitkomsten

Deze paragraaf geeft weer hoe schuldsaneringen door de jaren heen eindigen. In 2017 zijn 11.516 zaken beëindigd waarvan bijna 88% met toekenning van een schone lei. Kijkend naar de wijze van beëindiging, dan blijkt in 1.067 gevallen een zaak negatief te eindigen, ofwel in een faillissement ofwel in een beëindiging zonder schone lei. Dit is ruim 9% van het aantal beëindigingen. Dit betekent dat bijna 91% van de zaken positief eindigt.

Tabel 3.5 Wijze van zaakbeëindigingen per eindjaar in percentages, 2013 tot en met 2017*

	2013	2014	2015	2016	2017
Akkoord	2,0 %	1,5 %	1,3 %	1,1 %	1,3 %
Alle vorderingen zijn voldaan	1,3 %	1,2 %	1,0 %	1,0 %	1,1 %
Faillissement	5,4 %	3,9 %	2,2 %	1,9 %	1,6 %
Geen schone lei	16,9 %	12,7 %	11,0 %	9,5 %	7,7 %
Hervatten betalingen	0,7 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %	0,5 %
Toekenning schone lei	73,7 %	80,1 %	84,0 %	86,0 %	87,9 %
Totaal**	11.458	13.676	13.756	12.456	11.516

* Voor de absolute aantallen zie tabel B2.11 van bijlage 2.

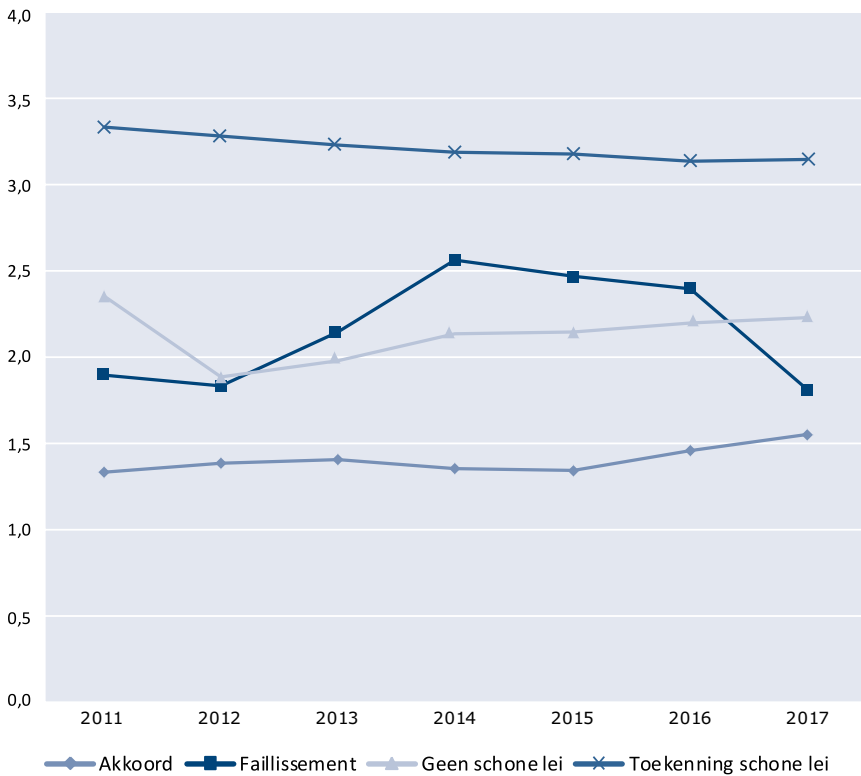
** Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

3.5.1 Doorlooptijden

De gemiddelde doorlooptijd van zaken die in een schone lei eindigen, inclusief de vereenvoudigde procedure (zie verder paragraaf 3.6), ligt sinds het begin van de Wsnp iets boven de 3 jaar. De doorlooptijd van zaken die eindigen in een faillissement ligt (sinds 2013) net boven de looptijd van zaken die eindigen zonder schone lei.

Zaken die eindigen met een akkoord hebben een gemiddelde doorlooptijd van rond de 1,4 jaar. Met ingang van de dertiende monitor is de gemiddelde doorlooptijd bekeken van zaken op jaar van beëindiging in plaats van op startjaar. Dit is voor alle voorgaande jaren op deze wijze herberekend.

Figuur 3.12 Gemiddelde doorlooptijd in jaren, naar type beëindiging en eindjaar, 2011 tot en met 2017*

* Voor de achterliggende cijfers zie tabel B2.10 van bijlage 2.

3.6 Afloop van de Wsnp-trajecten naar looptijd

Tabel 3.6 geeft over de periode 2014 tot en met 2017 weer hoe lang schuldsaneringsregelingen hebben gelopen, uitgesplitst naar particulieren en (ex-)ondernemers en tot welk resultaat deze hebben geleid. In deze tabel is te zien dat procedures van particulieren die korter dan 1,5 jaar duren gemiddeld vaker zonder schone lei worden beëindigd (44%) dan procedures die tussen de 1,5 en 3 jaar duren (26%) of die langer dan 1,5 jaar duren (4%).

Ook bij (ex-)ondernemers doet zich dit voor, maar dan iets minder sterk (34% tegen 18% of 3%).

Wsnp-procedures die langer dan drie jaar lopen worden in de meeste gevallen beëindigd met een schone lei (95% voor particulieren en 97% bij (ex-)ondernemers).

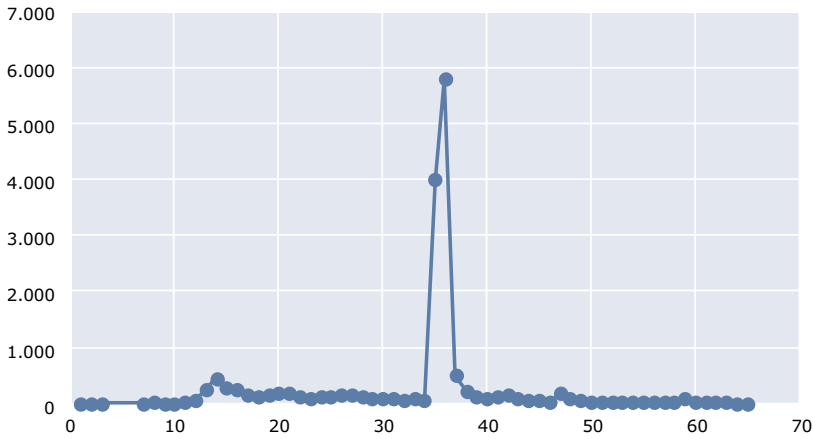
Tabel 3.6 Verdeling van de afloop van de Wsnp-trajecten naar looptijd, 2014 tot en met 2017

	Particulier			Ondernemer		
	Korter dan 1,5 jaar	Tussen 1,5 en 3 jaar	Langer dan 3 jaar	Korter dan 1,5 jaar	Tussen 1,5 en 3 jaar	Langer dan 3 jaar
Akkoord	191 6 %	130 2 %	10 0 %	212 22 %	124 6 %	0
Faillissement	186 6 %	603 9 %	189 1 %	63 7 %	156 8 %	5 1
Geen schone lei	1.479 44 %	1.807 26 %	1.138 4 %	319 34 %	350 18 %	22 3
Overig	146 4 %	468 7 %	107 0 %	22 2 %	53 3 %	0
Toekenning schone lei	1.367 41 %	3.948 57 %	27.609 95 %	327 35 %	1.310 66 %	8.79 97 %
Totaal*	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

Verder is gekeken naar de gemiddelde doorlooptijd van zaken die eindigen zonder uitdeling met schone lei.

Figuur 3.13 Beëindigingen zonder uitdeling met schone lei 2014 tot en met 2017 naar looptijd in maanden (n=14.977)

Bron: Database Bureau Wsnp.

Van alle zaken die in de jaren 2014 tot en met 2017 zijn beëindigd, is een tweedeling gemaakt bij zaken die zonder uitdeling maar met een schone lei zijn beëindigd: zaken die korter dan 1,5 jaar lopen en zaken die langer dan 1,5 jaar lopen. Het totale bestand van zaken die in 2014 tot en met 2017 met een schone lei zijn beëindigd, bestaat uit 43.351 zaken: 28.374 beëindigingen met uitdeling en 14.977 beëindigingen waarin geen uitdeling heeft plaatsgevonden. Van de schuldsaneringen zonder uitdeling maar met schone lei in deze periode, zijn er 1.459 binnen 1,5 jaar beëindigd en de overige 13.518 hebben langer dan 1,5 jaar tot vaak de volledige looptijd gelopen.

Tabel 3.7 Beëindigingen met schone lei met en zonder uitdeling in de periode 2014 tot en met 2017

Einde schuldsanering met uitdeling en met schone lei		28.374
Einde schuldsanering zonder uitdeling en met schone lei =< 1,5 jaar	1.459	
Einde schuldsanering zonder uitdeling en met schone lei > 1,5 jaar	13.518	

Bron: Database Bureau Wsnp.

4 De drie voorzieningen in het minnelijk traject: dwangakkoorden, moratoria en voorlopige voorzieningen

Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan de ontwikkelingen ten aanzien van de drie voorzieningen ter versterking van het minnelijk traject, te weten het dwangakkoord, het moratorium en de voorlopige voorziening.

4.1 De drie wettelijke voorzieningen binnen het minnelijk traject

Sinds 1 januari 2008 zijn drie voorzieningen ter versterking van het minnelijk traject in de Faillissementswet (Fw) opgenomen:

- het dwangakkoord: de schuldenaar kan bij zijn verzoekschrift tot toepassing van de Wsnp de rechtbank vragen één of meer schuldeisers die weigeren mee te werken aan een minnelijke regeling, te bevelen alsnog mee te werken aan een (minnelijk) akkoord (artikel 287a Fw);
- de voorlopige voorziening bij bedreigende situaties ('moratorium'): de rechtbank kan voor de duur van maximaal zes maanden een voorlopige voorziening toekennen om een (beperkt aantal) bedreigende situatie(s) af te wenden met als doel alsnog tot een minnelijk akkoord te komen (artikel 287b Fw);
- de voorlopige voorziening bij spoedeisende zaken ('voorlopige voorziening'): om tijd te winnen voor het behandelen van een verzoekschrift tot toelating in de Wsnp kan een rechtbank een voorlopige voorziening toekennen bij spoedeisende zaken (artikel 287 lid 4 Fw).

4.2 Toepassing van de drie voorzieningen

4.2.1 Instroom

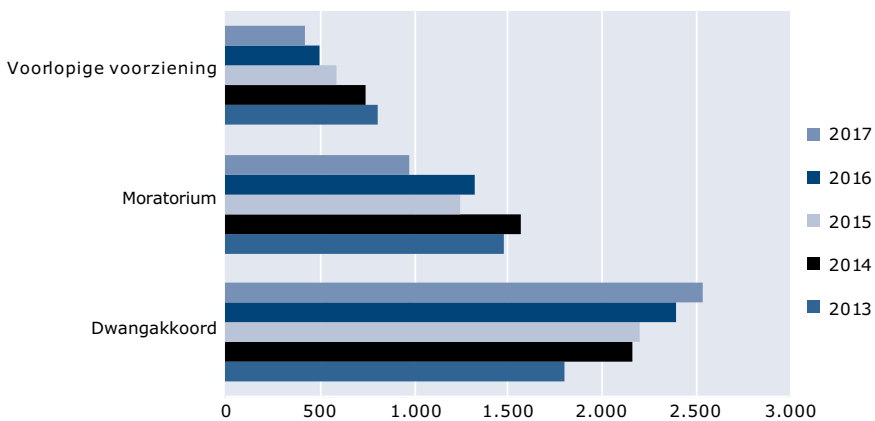
In 2017 werden in totaal 3.917 verzoekschriften voor één van de drie voorzieningen bij de rechtbanken ingediend. Figuur 4.1 geeft per voorziening de fluctuaties weer in het aantal ingediende verzoekschriften over de afgelopen 5 jaar. Het aantal ingediende verzoeken om een dwangakkoord is continu toegenomen: ten opzichte van 2013 met 37% (van 1.796 naar 2.526). Bij de moratoria is er

4 De drie voorzieningen in het minnelijk traject: dwangakkoorden, moratoria en voorlopige voorzieningen

in 2017, opnieuw een duidelijk zichtbare afname van 1.325 in 2016 naar 978 (- 26%).

Bij de voorlopige voorzieningen is te zien dat het aantal ingediende verzoekschriften sinds 2013 continu is afgenomen. In 2017 werden nog 413 voorlopige voorzieningen aangevraagd, 89 minder dan in het jaar ervoor. Omdat de voorlopige voorziening vooruitloopt op reeds ingediende verzoeken Wsnp, kan deze continue daling grotendeels worden verklaard vanuit het geringere aantal verzoeken tot toelating tot de Wsnp.

Figuur 4.1 Aantal ingediende verzoekschriften voor de drie voorzieningen, 2013 tot en met 2017*

* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.1, bijlage 3. Bron: OBD.
Bron: OBD.

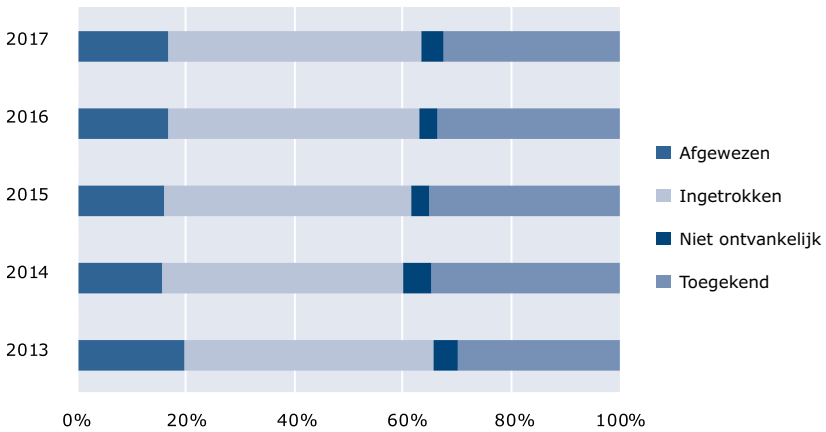
4.2.2 Afdoeningswijzen

Deze paragraaf geeft per voorziening weer welke verschuivingen er zijn binnen de verschillende afdoeningswijzen van de ingediende verzoekschriften over de afgelopen vijf jaar (zie de figuren 4.2 tot en met 4.4) en bespreekt deze kort.

Dwangakkoord

Het beeld bij de afdoeningswijzen van de dwangakkoorden is wisselend over de jaren heen. Opvallend is het hoge percentage intrekkingen. Mogelijk dat het risico van een kostenveroordeling voor schuldeisers reden is om alsnog in te stemmen met aangeboden voorstel in de minnelijke regeling voor de zittingsdatum, waarna het verzoek om een dwangakkoord weer wordt ingetrokken.

Figuur 4.2 Afdoeningswijzen verzoeken dwangakkoord in percentages, 2013 tot met 2017*

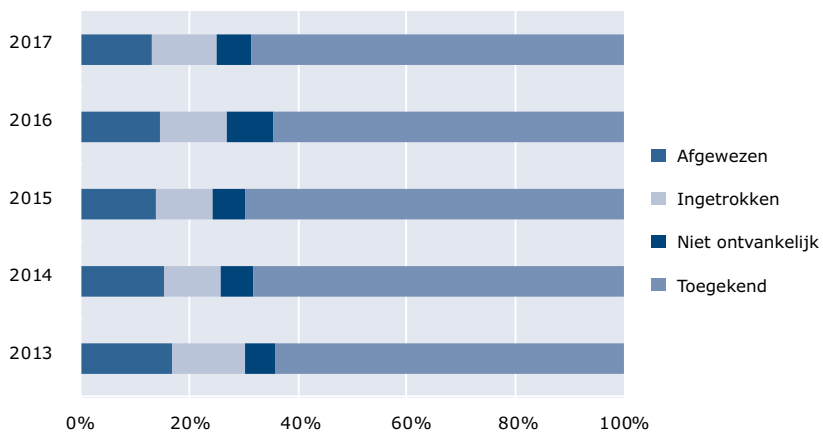
* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.2, bijlage 3.

Bron: OBD.

Moratorium

Ook bij de moratoria is het beeld van de afdoeningswijzen wisselend over de jaren heen, waarbij opvalt dat in alle jaren de toekenningen duidelijk in de meerderheid zijn.

Figuur 4.3 Afdoeningswijzen verzoeken moratorium in percentages, 2013 tot en met 2017*

* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.3, bijlage 3.

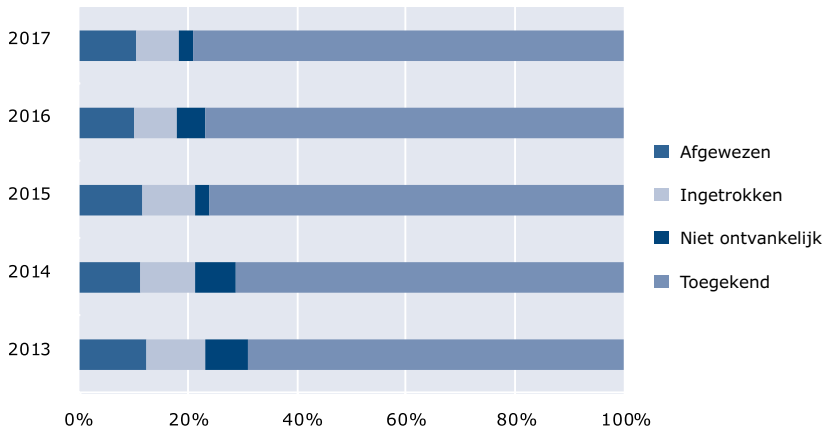
Bron: OBD.

4 De drie voorzieningen in het minnelijk traject: dwangakkoorden, moratoria en voorlopige voorzieningen

Voorlopige voorziening

Ook bij de voorlopige voorzieningen zijn geen duidelijke trends waarneembaar. Door de jaren heen wordt ruim driekwart van de verzoeken toegewezen.

Figuur 4.4 Afdoeningswijzen verzoeken voorlopige voorziening in percentages, 2013 tot en met 2017*

* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.4, bijlage 3. Bron: OBD.

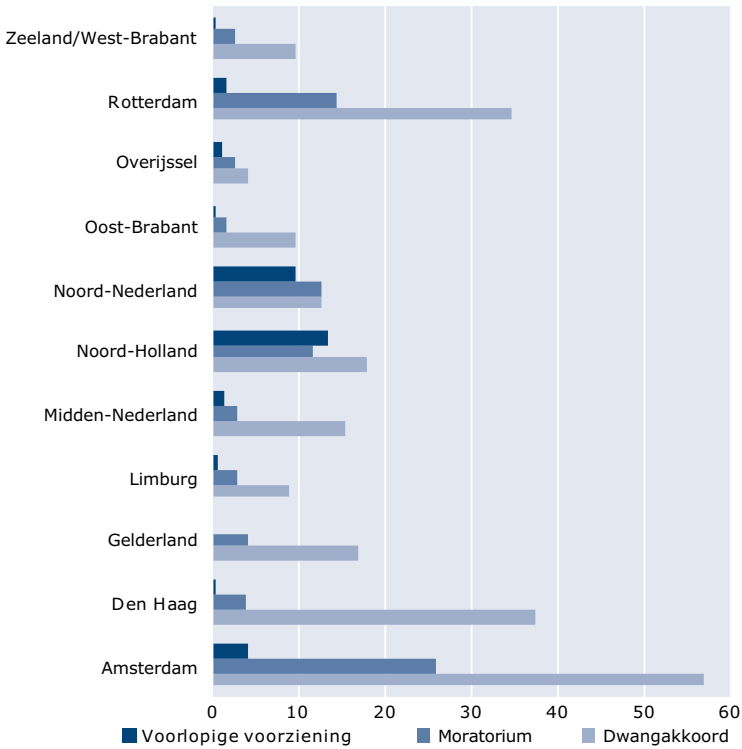
4.3 Verschillen tussen de rechtbanken

Net als in eerdere jaren zijn er ook in 2017 aanzienlijke verschillen waarneembaar tussen de rechtbanken voor wat betreft het aantal ingediende verzoeken om een dwangakkoord, moratorium of voorlopige voorziening.

4.3.1 Instroom per rechtbank

In figuur 4.5 zijn per rechtbank de relatieve aantallen (per 100.000 inwoners van 18 jaar en ouder) weergegeven van de in 2017 binnengekomen verzoekschriften voor de drie voorzieningen.

Figuur 4.5 Instroom verzoeken dwangakkoord, moratorium en voorlopige voorziening per 100.000 inwoners van 18 jaar en ouder per rechtbank, 2017*

* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.5, bijlage 3.

Verreweg de meeste verzoeken om een dwangakkoord (gemeten per 100.000 inwoners) werden in 2017 bij de rechtbank Amsterdam ingediend (respectievelijk 56,9), het laagste aantal bij de rechtbank Overijssel (respectievelijk 4,1). Ook Den Haag en Rotterdam behandelden in 2017 een groot aantal dwangakkoorden (resp. 37,2 en 34,4 verzoeken per 100.000 inwoners). Bij de moratoria valt op dat opnieuw Amsterdam de meeste verzoeken behandelt (25,9 per 100.000 inwoners) en daarna de rechtbanken Rotterdam, Noord-Nederland en Noord-Holland met respectievelijk 14,2, 12,5 en 11,5 verzoeken per 100.000 inwoners. Bij de voorlopige voorzieningen vallen de rechtbanken Noord-Holland en Noord-Nederland op met respectievelijk 13,3 en 9,5 verzoekschriften per 100.000 inwoners, terwijl dit aantal bij de overige rechtbanken niet hoger is dan 4.

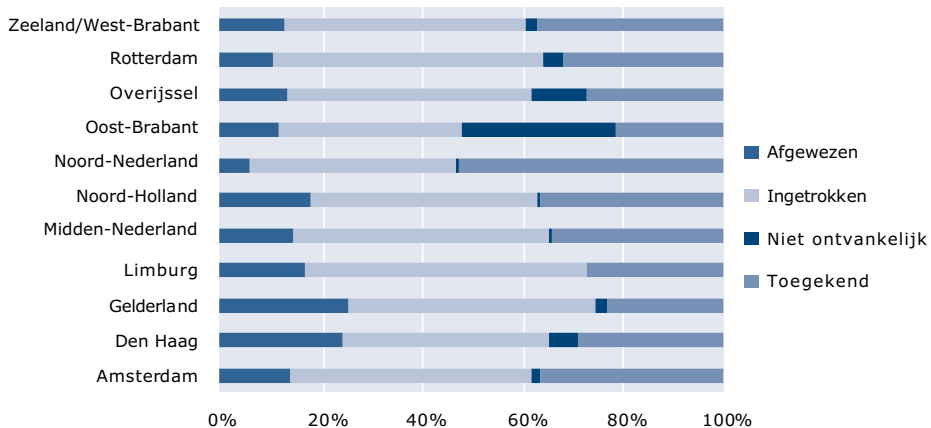
4.3.2 Afdoeningswijzen per rechtbank

Tussen de rechtbanken onderling zijn grote verschillen waarneembaar voor wat betreft de afdoeningswijzen. In deze paragraaf gaat het niet om de absolute aantallen, maar om de onderlinge verdeling van de vier verschillende afdoeningswijzen. Omdat de uitstroom in absolute aantallen sterk bepaald wordt door de instroom, worden deze absolute aantallen hier niet apart beschreven (in tabel B3.5 van bijlage 3 zijn de absolute aantallen over het jaar 2017 wel terug te vinden). Deze paragraaf benoemt enkele opvallende verschillen tussen de afdoeningswijzen van de rechtbanken.

Dwangakkoord

Als we de uitkomsten van de verzoeken om een dwangakkoord nader beschouwen, valt op dat in 2017 rechtbank Limburg in het geheel geen niet-ontvankelijkverklaringen kende als afdoening op een dwangakkoord en dat er bij de rechtbank Oost-Brabant relatief veel niet-ontvankelijkverklaringen voorkwamen (zie figuur 4.6 en tabel B3.6). Het percentage ingetrokken verzoekschriften lag in 2017 relatief het hoogst bij de rechtbank Limburg en het laagst bij de rechtbank Oost-Brabant. In Gelderland en Den Haag werd ongeveer een kwart van het aantal verzoeken afgewezen. In Noord-Nederland kwamen relatief weinig afwijzingen voor, meer dan de helft van het aantal verzoeken werd daar toegekend. In Oost-Brabant werd daarentegen ongeveer een vijfde van het aantal verzoeken toegekend.

Figuur 4.6 Resultaten verzoeken dwangakkoord per rechtbank in percentages, 2017*

* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.6, bijlage 3. Bron: OBD.

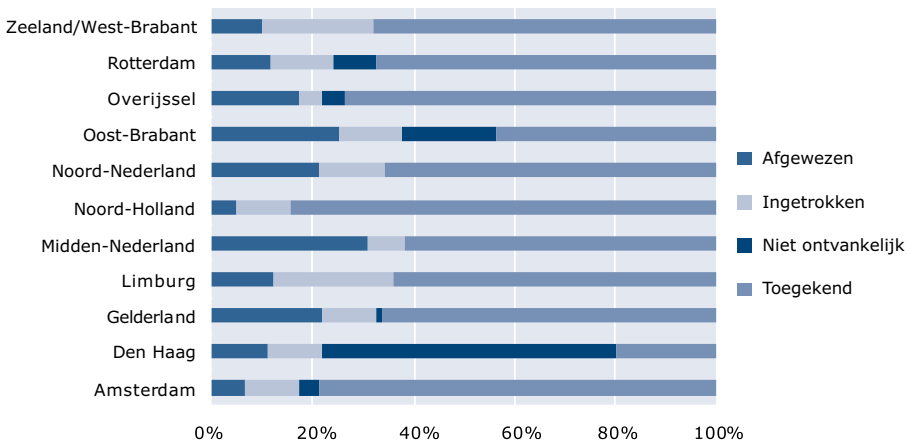
Moratorium

Bij de afwijzingen van moratoriumverzoeken vallen de rechtbanken Amsterdam en Noord-Holland op door een relatief laag percentage en Midden-Nederland door een relatief hoog percentage afwijzingen.

Bij de intrekkingen hebben Overijssel en Midden-Nederland een laag percentage en Zeeland-West-Brabant en Limburg een hoog percentage.

Bij steeds meer rechtbanken werden in 2017 geen verzoekschriften moratorium meer niet-ontvankelijk verklaard. In Den Haag lag dit aandeel, net als vorig jaar, relatief hoog. Toekenningen kwamen relatief weinig voor in Oost-Brabant en Den Haag.

Figuur 4.7 Resultaten verzoeken moratorium per rechtbank in percentages, 2017*

* Voor de achterliggende cijfers, zie tabel B3.7, bijlage 3. Bron: OBD.

Voorlopige voorziening

Het aantal afdoeningen van voorlopige voorzieningen is per rechtbank uitgesplitst relatief laag.

Alleen bij de rechtbanken Noord-Holland en Noord-Nederland komen voldoende grote aantallen voor (respectievelijk 162 en 132 afdoeningen) om iets over de relatieve verdeling te kunnen zeggen. Deze rechtbanken kennen meer dan 80% van de verzoeken toe, net als in Amsterdam waar het totale aantal afdoeningen in 2017 niet hoger was dan 34 (zie tabel B3.5).

4.4 Kosten en baten toevoegingen bewindvoerders

Sinds eind 2012 kunnen bewindvoerders Wsnp op wettelijke basis een toevoeging aanvragen voor een verzoekschrift voor een moratorium of dwangakkoord. Het doel hiervan was om de toepassing van deze verzoekschriftprocedures te bevorderen. Uit bovenstaande cijfers blijkt dat er alleen in 2014 en 2016 bij de dwangakkoorden een bovengemiddelde stijging is waar te nemen.

In 2017 stonden er 49 bewindvoerders ingeschreven bij de Raad die belast waren met de behandeling van deze toevoegingen. In totaal zijn er 564 toevoegingen ten behoeve van de hierboven genoemde procedures afgegeven aan bewindvoerders Wsnp; in 2016 waren dat er 568.¹⁰ 33 Van de hierboven genoemde bewindvoerders hebben hun werkzaamheden in 2017 gedeclareerd (was 39 in 2016). In tabel 5.1 is te zien hoeveel toevoegingen er aan bewindvoerders zijn afgegeven.

Tabel 5.1 Aantal bewindvoerders dat een vergoeding heeft ontvangen voor procedures in 2017

Aantal toevoegingen	Aantal bewindvoerders
0 t/m 10	13
11 t/m 25	16
Meer dan 25	4

De vergoeding voor bewindvoerders bedraagt 890 euro voor een dwangakkoord, bij een volledig doorlopen procedure inclusief het daadwerkelijk voeren van de procedure bij de rechtbank. Voor een moratorium en voorlopige voorziening bedraagt deze vergoeding 700 euro. Daarnaast worden ook een reiskosten- en een reistijdvergoeding verstrekt. Wanneer een bewindvoerder uitsluitend het verzoekschrift heeft opgesteld ten behoeve van de procedure, maar niet aanwezig is geweest bij de procedure zelf of wanneer de procedure voortijdig is beëindigd waardoor er geen zitting heeft plaatsgevonden, bedraagt de vergoeding 615 euro voor een dwangakkoord en 450 euro voor een moratorium of voorlopige voorziening. Een gedeelte van deze vergoeding betaalt de cliënt zelf middels de eigen bijdrage. Dit betreft dan de laagste eigen bijdrage die in 2017 neerkwam op een bedrag van 196 euro. De gemiddelde kosten per declaratie (het bedrag dat de Raad aan de bewindvoerders betaalt) bedroegen in 2017 936,99 euro t.o.v. 934,82 euro in 2016.

¹⁰ Deze paragraaf bevat geen cijfers over toevoegingen die afgegeven zijn aan advocaat-bewindvoerders met betrekking tot het minnelijk of wettelijk traject, omdat deze niet onder deze uitbreiding vallen en ook voor andere rechtsterreinen toevoegingen aan kunnen vragen. Hun toevoegingen zijn niet te onderscheiden.

Bijlagen

Bijlage 1

Samenstelling begeleidingscommissie

mr. L.E. van der Borg	Beleidsmedewerker Ministerie van Justitie en Veiligheid, Toegang Rechtsbestel
mr. F.H.E. Boerma	Rechter-commissaris Rechtbank Zeeland/West-Brabant (voorzitter) en bestuurslid van Recofa
dr. R.J.J. Eshuis	Onderzoeker Ministerie van Justitie en Veiligheid, WODC
C. Luttikhuis	Bewindvoerder Stadsbank Oost-Nederland, bestuurslid BPBI
mr. M. Menzing	Bewindvoerder/schuldhulpverlener, Menzing & Partners
J. Vlemmings	Bewindvoerder/lid Branchevereniging Bewindvoerders Wsnp
prof. mr. R.D. Vriesendorp	Advocaat De Brauw Blackstone Westbroek en hoogleraar Insolventierecht Universiteit Leiden
<i>Namens Bureau Wsnp:</i>	
drs. J.H.M. von den Hoff	Directielid Raad voor Rechtsbijstand

Bijlage 2

Tabellen horend bij hoofdstuk 3

Tabel B2.1 Verzoeken toelating Wsnp per rechtbank in aantallen en percentages, 2013 tot en met 2017*

Gerecht	2013	2014	2015	2016	2017	2017 per 100.000 inwoners	Mutatie 2017 t.o.v. 2016
Rechtbank Amsterdam	1.575	1.693	1.466	1.401	1.271	150	-9
Rechtbank Den Haag	1.460	1.485	1.358	1.424	1.083	73	-24
Rechtbank Gelderland	1.487	1.690	1.864	1.647	1.315	81	-20
Rechtbank Limburg	1.525	1.329	1.366	1.152	947	102	-18
Rechtbank Midden-Nederland	1.691	1.615	1.587	1.410	1.199	79	-15
Rechtbank Noord-Holland	1.846	1.876	1.582	1.233	1.016	84	-18
Rechtbank Noord-Nederland	2.486	2.671	2.466	2.037	1.722	124	-15
Rechtbank Oost-Brabant	784	902	765	662	599	53	-10
Rechtbank Overijssel	1.200	1.135	1.256	963	990	110	3
Rechtbank Rotterdam	1.922	1.911	2.121	2.116	1.706	120	-19
Rechtbank Zeeland-West-Brabant	1.607	1.312	1.165	994	748	63	-25
Eindtotaal	17.583	17.619	16.996	15.039	12.596	92	-16

* Inclusief pro-forma verzoeken, exclusief verzoeken omzettingen faillissement (in 2017 was dit 5,0 van de instroom, zie tabel 3.1).

Tabel B2.2 Verzoeken toelating Wsnp in aantallen, 2013 tot en met 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Verzoeken, exclusief omzetting faillissement, inclusief pro-formaverzoeken	17.583	17.619	16.996	15.039	12.596
Verzoeken, exclusief omzetting faillissement, exclusief pro-formaverzoeken	14.316	13.906	13.551	11.320	9.092

Bij de omzetting faillissement gaat het om een onderschatting, omdat niet in alle gevallen een apart verzoekschrift Wsnp wordt aangemaakt.

Bron: ODB.

Tabel B2.3 Toewijzingen Wsnp per rechtbank in aantallen en percentages, 2013 tot en met 2017*

Rechtbank	2013		2014		2015		2016		2017	
Amsterdam	818	54,0%	782	47,2%	857	53,7%	681	46,8%	489	36,5%
Den Haag	619	41,7%	580	44,0%	856	51,6%	591	43,9%	483	38,1%
Gelderland	965	70,7%	1.054	64,3%	1.284	64,3%	940	58,0%	896	63,1%
Limburg	1.163	71,2%	987	73,5%	883	68,8%	891	71,0%	686	69,9%
Midden-Nederland	1.021	63,5%	862	59,0%	900	61,6%	939	67,1%	760	67,6%
Noord-Holland	1.152	66,4%	1.343	69,5%	1.111	67,0%	820	62,5%	682	63,4%
Noord-Nederland	2.044	83,5%	2.365	82,2%	2.143	82,3%	1.624	77,3%	1.384	74,3%
Oost-Brabant	562	57,2%	559	53,2%	406	52,3%	340	49,8%	288	45,1%
Overijssel	901	63,6%	847	64,0%	887	69,8%	813	67,5%	810	69,6%
Rotterdam	1.080	52,2%	1.184	51,8%	1.088	55,4%	1.097	53,2%	1.010	53,4%
Zeeland/ West-Brabant	1.275	81,8%	991	74,5%	748	66,1%	672	64,9%	571	72,6%
Totaal	11.600	65,1%	11.554	63,4%	11.163	64,2%	9.408	60,8%	8.059	59,5%

*Als percentage van het totaal aantal afdoeningen (afwijzingen, toewijzingen, intrekkingen en niet-ontvankelijkverklaringen), exclusief omzettingen faillissement. Bron: ODB.

Tabel B2.4 Aantal uitgesproken schuldsaneringen naar jaar van uitspraak, 1998 tot en met 2017

1998	50
1999	6.465
2000	8.748
2001	8.796
2002	9.614
2003	10.758
2004	14.172
2005	14.795
2006	15.115
2007	15.138
2008	9.207
2009	8.967
2010	11.385
2011	14.727
2012	13.763
2013	12.361
2014	12.264
2015	11.703
2016	9.800
2017	8.305

Bron: Raad voor Rechtsbijstand

Tabel B2.5 Aantal uitgesproken schuldsaneringen per arrondissement, 2016 en 2017

	Absoluut aantal 2016	Per 100.000 inwoners 2016	Absoluut aantal 2017	Per 100.000 inwoners 2017
Amsterdam	704	84	481	57
Den Haag	614	42	515	35
Gelderland	1.041	64	968	59
Limburg	919	99	708	76
Midden-Nederland	967	64	793	52
Noord-Holland	869	72	693	57
Noord-Nederland	1.643	119	1.386	100
Oost-Brabant	337	30	283	25
Overijssel	851	95	835	92
Rotterdam	1.155	82	1049	74
Zeeland-West-Brabant	700	59	594	50
Totaal	9.800		8.305	

Bron: Raad voor Rechtsbijstand

Tabel B2.6 Aantal lopende schuldsaneringen in een jaar, 2000 tot en met 2017

Jaar	Instroom	Uitstroom	Lopend
2000	8.748	1.185	14.842
2001	8.796	2.385	22.453
2002	9.614	5.516	29.682
2003	10.758	8.811	34.924
2004	14.172	8.802	40.285
2005	14.795	10.058	46.278
2006	15.115	10.846	51.335
2007	15.138	12.661	55.627
2008	9.207	14.207	52.173
2009	8.967	13.837	46.933
2010	11.385	13.551	44.481
2011	14.727	10.858	45.657
2012	13.763	9.887	48.564
2013	12.361	11.458	51.044
2014	12.264	13.676	51.869
2015	11.703	13.756	49.918
2016	9.800	12.456	45.955
2017	8.305	11.516	41.762

Tabel B2.7 Aantal lopende schuldsaneringen per arrondissement, 2016 en 2017

Arrondissement	2016	2017	Afname in aantal	Afname in %
Amsterdam	3.344	2.880	464	13,9
Den Haag	3.233	2.898	335	10,3
Gelderland	4.721	4.512	209	4,4
Limburg	3.909	3.557	352	9,0
Midden-Nederland	3.814	3.621	193	5,1
Noord-Holland	4.480	3.876	604	13,5
Noord-Nederland	7.967	7.210	757	9,5
Oost-Brabant	2.162	1.849	313	14,5
Overijssel	3.319	3.271	48	1,4
Rotterdam	4.930	4.658	272	5,5
Zeeland/West-Brabant	4.034	3.430	604	15,0
Totaal	45.913	41.762	4.151	9,0

Tabel B2.8 Advocaten onder de actieve bewindvoerders per arrondissement in aantallen en percentages, 2016 en 2017

Arrondissement	Aantal 2016	Percentage 2016	Aantal 2017	Percentage 2017
Amsterdam	4	24	4	25
Den Haag	16	26	11	20
Gelderland	5	9	4	8
Limburg	10	29	8	24
Midden-Nederland	3	5	2	4
Noord-Holland	38	46	37	46
Noord-Nederland	31	42	27	40
Oost-Brabant	17	37	13	31
Overijssel	45	41	37	39
Rotterdam	6	11	4	8
Zeeland/West-Brabant	15	24	14	23
Nederland	183	29	154	27

Tabel B2.9 Gemiddeld aantal lopende zaken naar type bewindvoerder per arrondissement, 2016 en 2017

	Advocaat		Niet-advocaat	
	2016	2017	2016	2017
Amsterdam	52	44	241	225
Den Haag	18	20	65	62
Gelderland	2	2	92	96
Limburg	17	14	149	138
Midden-Nederland	1	1	66	68
Noord-Holland	25	24	76	68
Noord-Nederland	44	45	157	146
Oost-Brabant	2	2	73	63
Overijssel	3	4	50	54
Rotterdam	64	92	97	98
Zeeland-West-Brabant	28	26	73	65
Nederland	21	22	89	86

Tabel B2.10 Gemiddelde doorlooptijd in jaren naar type beëindiging en eindjaar

Jaar	Akkoord	Faillissement	Geen schone lei	Toekenning schone lei
2011	1,3	1,9	2,4	3,3
2012	1,4	1,8	1,9	3,3
2013	1,4	2,1	2,0	3,2
2014	1,4	2,6	2,1	3,2
2015	1,3	2,5	2,1	3,2
2016	1,5	2,4	2,2	3,1
2017	1,6	1,8	2,2	3,1

Tabel B2.11 Wijze van zaak beëindiging in absolute aantallen, op jaar van beëindiging, 2013 tot en met 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Akkoord	226	206	183	141	146
Alle vorderingen zijn voldaan	148	158	142	123	128
Faillissement	623	536	302	234	180
Geen schone lei	1.938	1.738	1.517	1.180	887
Hervatten betalingen	80	77	61	61	53
Toekenning schone lei	8.443	10.961	11.551	10.717	10.122
Totaal	11.458	13.676	13.756	12.456	11.516

Bijlage 3

Tabellen horend bij hoofdstuk 4

Tabel B3.1 Aantal ingediende verzoekschriften voor de drie voorzieningen, 2013 tot en met 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Dwangakkoord	1.796	2.153	2.198	2.394	2.526
Moratoria	1.471	1.560	1.247	1.325	978
Voorlopige voorziening	803	739	582	502	413
Eindtotaal	4.070	4.452	4.027	4.221	3.917

Tabel B3.2 Afdoeningswijzen verzoeken dwangakkoord in aantallen en percentages, 2013 tot en met 2017

	2013		2014		2015		2016		2017	
Afgewezen	331	19,6%	316	15,5%	363	16,1%	382	16,8%	438	16,9%
Ingetrokken	773	45,8%	908	44,4%	1.026	45,5%	1.052	46,1%	1.201	46,4%
Niet ontvankelijk	78	4,6%	108	5,3%	72	3,2%	76	3,3%	102	3,9%
Toegekend	505	29,9%	711	34,8%	796	35,3%	770	33,8%	846	32,7%
Dwangakkoord Totaal	1.687	100,0%	2.043	100,0%	2.257	100,0%	2.280	100,0%	2.587	100,0%

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

Tabel B3.3 Afdoeningswijzen verzoeken moratorium in aantallen en percentages, 2013 tot en met 2017

	2013		2014		2015		2016		2017	
Afgewezen	239	16,7%	240	15,4%	174	13,9%	192	14,7%	128	12,9%
Ingetrokken	191	13,4%	158	10,2%	127	10,2%	160	12,2%	119	12,0%
Niet ontvankelijk	83	5,8%	96	6,2%	75	6,0%	110	8,4%	62	6,3%
Toegekend	916	64,1%	1.061	68,2%	872	69,9%	847	64,7%	682	68,8%
Moratorium Totaal	1.429	100,0%	1.555	100,0%	1.248	100,0%	1.309	100,0%	991	100,0%

Tabel B3.4 Afdoeningswijzen verzoeken voorlopige voorziening in percentages en in aantallen, 2013 tot en met 2017

	2013		2014		2015		2016		2017	
Afgewezen	96	12,3%	82	11,1%	65	11,5%	50	10,0%	41	10,5%
Ingetrokken	85	10,9%	76	10,3%	55	9,7%	40	8,0%	30	7,7%
Niet ontvankelijk	61	7,8%	53	7,2%	16	2,8%	25	5,0%	10	2,6%
Toegekend	540	69,1%	527	71,4%	431	76,0%	387	77,1%	309	79,2%
Voorlopige voorziening Totaal	782	100,0%	738	100,0%	567	100,0%	502	100,0%	390	100,0%

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

Tabel B3.5 Aantal dwangakkoorden, moratoria en voorlopige voorzieningen en afdoeningswijzen per rechtbank en totaal, 2017

		Rechtbank Amsterdam	Rechtbank Den Haag	Rechtbank Gelderland	Rechtbank Limburg	Rechtbank Midden-Nederland	Rechtbank Noord-Holland	Rechtbank Noord-Nederland	Rechtbank Oost-Brabant	Rechtbank Overijssel	Rechtbank Rotterdam	Rechtbank Zeeland/West-Brabant	Totaal
Afdoeing Faillissements-rekest	Dwangakkoord												
	Afgewezen	67	135	70	14	34	40	11	13	5	34	15	438
	Ingetrokken	231	228	135	45	118	97	71	39	18	165	54	1.201
	Niet Ontvankelijk	8	32	6		1	1	1	33	4	13	3	102
	Toegekend	176	159	64	22	80	79	92	23	10	99	42	846
Totaal aantal dwangakkoorden		482	554	275	81	233	217	175	108	37	311	114	2.587
Verzoeken per 100.000 inwoners		56,9	37,2	16,8	8,7	15,3	17,9	12,6	9,5	4,1	34,4	9,5	18,9
Moratoria	Afgewezen	14	6	14	3	13	7	37	4	4	23	3	128
	Ingetrokken	24	6	7	6	3	15	22	2	1	26	7	119
	Niet Ontvankelijk	8	32	1					3	1	17		62
	Toegekend	173	11	43	16	26	118	114	7	17	136	21	682
	Totaal aantal moratoria		219	55	65	25	42	140	173	16	23	202	31
Verzoeken per 100.000 inwoners		25,9	3,7	4,0	2,7	2,8	11,5	12,5	1,4	2,5	14,2	2,6	7,2
Voorlopige voorziening	Afgewezen	1			3	7	2	18		4	6		41
	Ingetrokken					7	9	10	1		3		30
	Niet Ontvankelijk	3				1		3			2	1	10
	Toegekend	30	2		1	6	151	101	1	5	12		309
	Totaal aantal voorlopige voorzieningen		34	2		4	21	162	132	2	9	23	1
Verzoeken per 100.000 inwoners		4,0	0,1	0,0	0,4	1,4	13,3	9,5	0,2	1,0	1,6	0,1	2,9

Tabel B3.6 Afdoeningswijzen dwangakkoorden per rechtbank, in percentages

	Amsterdam	Den Haag	Gelderland	Limburg	Midden-Nederland	Noord-Holland	Noord-Nederland	Oost-Brabant	Overijssel	Rotterdam	Zeeland/ West-Brabant
Dwangakkoord											
Afgewezen	14%	24%	25%	17%	15%	18%	6%	12%	14%	11%	13%
Ingetrokken	48%	41%	49%	56%	51%	45%	41%	36%	49%	53%	47%
Niet ontvankelijk	2%	6%	2%	0%	0%	0%	1%	31%	11%	4%	3%
Toegekend	37%	29%	23%	27%	34%	36%	53%	21%	27%	32%	37%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

Tabel B3.7 Afdoeningswijzen moratoria per rechtbank, in percentages

	Amsterdam	Den Haag	Gelderland	Limburg	Midden-Nederland	Noord-Holland	Noord-Nederland	Oost-Brabant	Overijssel	Rotterdam	Zeeland/ West-Brabant
Moratoria											
Afgewezen	6%	11%	22%	12%	31%	5%	21%	25%	17%	11%	10%
Ingetrokken	11%	11%	11%	24%	7%	11%	13%	13%	4%	13%	23%
Niet ontvankelijk	4%	58%	2%	0%	0%	0%	0%	19%	4%	8%	0%
Toegekend	79%	20%	66%	64%	62%	84%	66%	44%	74%	67%	68%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Door afronding van de deeltotalen telt het totaal niet altijd op tot 100%.

Bijlage 4

Overzicht inhoud en aanvullend onderzoek eerdere edities van de Monitor Wsnp

De eerste editie betreft een **nulmeting** over het jaar 2004, met daarin:

- de Wsnp in kort bestek;
- beschikbaarheid, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de gegevens die aan de Monitor ten grondslag liggen;
- kwantitatieve gegevens over:
 - aanvraag: instroom, aantal toe- en afwijzingen;
 - achtergrondkenmerken schuldenaren;
 - bewindvoerders: aantal, in- en uitstroom, gemiddeld aantal zaken, leeftijd, spreiding over het land, zaaksoorten naar type bewindvoerder, aandeel advocatenkantoren;
 - proces: het aantal lopende zaken, hoger beroep en resultaat, aantal schone leien/faillissementen;
 - doorlooptijden;
 - einduitkomsten naar startjaar.

De **tweede meting** betreft het jaar 2005, met daarin:

- kwantitatieve basisgegevens zoals over het jaar 2004, aangevuld met afwijzingsgronden verzoek;
- onderzoek naar het beleid van de rechtbanken ten aanzien van de afwijzingen;
- onderzoek 285-verklaringen: achterliggende redenen schulden, mogelijke gronden voor weigering, opstellers van de verklaring, redenen voor het mislukken van een opstart van het minnelijk traject, instanties waarnaar wordt doorverwezen en gebruikte voorzieningen om financiën onder controle te krijgen;
- probleemcumulatie en einduitkomst: koppeling met het toevoegingsbestand;
- faillissementsonderzoek ondernemers Leeuwarden;
- onderzoek duurzaamheid schone lei.

De **derde meting** betreft het jaar 2006, met daarin:

- kwantitatieve basisgegevens als voordien, inclusief koppeling toevoegingsbestand en een herhaling van het onderzoek 285-verklaringen; nieuw over 2006: percentage advocaten onder bewindvoerders en percentage

uitdeling aan concurrente schuldeisers; nieuw over 2006: einduitkomst naar kenmerken van zaken en schuldenaren;

- speciale aandacht voor het samengaan van de Wsnp en toevoegingen in de loop der tijd;
- onderzoek volgtijdelijkheid toevoegingen en Wsnp;
- onderzoek beleid crediteuren met betrekking tot het minnelijk en wettelijk traject;
- onderzoek naar hoogte van de uitdeling, gemiddeld aantal schuldeisers per schuldenaar en boedelsaldo.

De **vierde meting** betreft het jaar 2007, met daarin:

- eerste kwantitatieve indruk van de effecten van de wetswijziging per 1 januari 2008 tot en met april van dat jaar;
- effectiviteit van instrumenten binnen de Wsnp (postblokkade, huisbezoek, verslag en verlenging looptijd);
- zaken met een langere looptijd;
- aantal schuldenaren dat gedurende de looptijd van de Wsnp werk vindt;
- etniciteit.

De **vijfde meting** betreft het jaar 2008, met daarin:

- eerste effecten van de wetswijziging 2008 en verklaring lagere instroom;
- onderzoek hoger beroepszaken bij twee gerechtshoven;
- herhaling onderzoek afwijzingsgronden zoals beschreven in de tweede meting;
- kwantitatief onderzoek naar de inzet van de drie nieuwe maatregelen (dwangakkoord, moratorium en voorlopige voorziening), inclusief redenen voor toe- of afwijzing;
- ontwikkelingen binnen de minnelijke regeling op basis van een onderzoek onder vijf instellingen voor schuldhulpverlening.

De **zesde meting** betreft het jaar 2009, met daarin:

- kwantitatieve gegevens ten aanzien van de inzet van de drie nieuwe maatregelen (dwangakkoord, moratorium en voorlopige voorziening);
- onderzoek naar de duurzaamheid van de schone lei;
- analyse arbeidsmarktpositie en leefsituatie van ex-schuldenaren met een schone lei vóór en na de Wsnp-periode.

De **zevende meting** betreft het jaar 2010, met daarin geen nieuwe aanvullingen op de standaardtekst. In dat jaar bestond het aanvullend onderzoek uit een *quick scan* naar mogelijke knelpunten bij de overgang van het minnelijk naar het wettelijk traject. Hiervan is in maart 2011 een eindrapport opgesteld dat is aangeboden aan het ministerie van Veiligheid en Justitie.¹¹

11 L. Combrink-Kuiters en S.L. Peters, Quick scan Belemmeringen toegang tot de Wsnp, Utrecht 2011.

De **achtste** meting betreft het jaar 2011, met daarin:

- resultaten van onderzoek naar gerechtelijke akkoorden;
- resultaten van onderzoek naar uitdelingen;
- overige resultaten van de enquête onder bewindvoerders, te weten de redenen voor uitval van schuldenaren bij de Wsnp, beleving van de eigen taak als bewindvoerder en de rol die bewindvoerders voor zichzelf zien weggelegd.

De **negende** meting betreft het jaar 2012, met daarin:

- resultaten van onderzoek naar niet-ontvankelijkverklaring en afwijzing van verzoeken tot toelating Wsnp;
- afdoening in hoger beroep.

De **tiende** meting betreft het jaar 2013, met daarin:

- de resultaten van onderzoek naar de dalende instroom in de Wsnp.
- De resultaten van onderzoek naar de vereenvoudigde procedure.

De afdoening in hoger beroep is vanaf deze editie een vast onderdeel van de monitor.

De **elfde** meting betreft het jaar 2014, met daarin de resultaten van aanvullend onderzoek naar:

- de invordering door het CJIB en DUO;
- de handelwijze van crediteuren op het moment dat zij worden geconfronteerd met een wanbetaler;
- de duurzaamheid van de schone lei (derde meting).

De **twaalvende** meting betreft het jaar 2015, met daarin de resultaten van aanvullend onderzoek naar:

- Samenloop Wsnp-bewind en beschermingsbewind
- Ex-sanieten: toeslagen Belastingdienst
- Ex-sanieten: Bureau Krediet Registratie.

De **dertiende meting** betreft het jaar 2016, met daarin aanvullend onderzoek naar:

- de resultaten van het onderzoek naar de verschillen tussen rechtbanken in het toelatingsbeleid tot de Wsnp
- de procedure rondom de benoemingen van bewindvoerders Wsnp door de rechtbanken
- onderzoek naar het gebruik van de vereenvoudigde procedure

Raad voor Rechtsbijstand

De Raad voor Rechtsbijstand heeft een aantal wettelijke taken in het kader van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Bureau Wsnp in 's-Hertogenbosch is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken.

In augustus 2005 verscheen de eerste Wsnp-monitor. Dit jaarlijks uit te brengen instrument heeft als doel de effectiviteit van de Wsnp te monitoren. Deze veertiende meting van de Wsnp-monitor vormt een actualisering van de in 2017 verschenen dertiende meting.

De monitor Wsnp over het jaar 2017 geeft een update van een vaste set gegevens over aanvragen, instroom, doorstroom en uitkomsten van Wsnp-trajecten en van de verzoeken dwangakkood, moratorium en voorlopige voorzieningen.

